

Akademikerförbundet SSR

Sveriges
Kommuner
och LandstingUniversitets- och
högskolerådet

Snabbspår för nyanlända med examen inom socialt arbete

Bakgrund

En avgörande faktor för en lyckad integration av nyanlända¹ till Sverige är en snabb etablering på arbetsmarknaden där individens kompetens och kunnande kan komma till sin rätt. Idag finns en ansenlig mängd nya svenskar som saknar fäste på den svenska arbetsmarknaden. Samtidigt finns behov av flera yrkeskategorier där det är svårt att hitta lämplig kompetens. Ett sådant yrke är socionom som för närvarande bedöms vara ett bristyrke och behovet kommer sannolikt att kvarstå framöver. Mot bakgrund av rådande situation ser Arbetsförmedlingen och parterna ett stort behov av att införa ett snabbspår för nyanlända med utländsk utbildning inom socialt arbete i syfte att ta tillvara utländska akademikers kompetens och matcha dem mot arbetsgivare som är i behov av personal.

Enligt statistik från Universitets- och högskolerådet, som bedömer och erkänner utländska utbildningar, får ca 150–200 personer per år utlåtande över utländska utbildningar som motsvarar socionom, socialpedagog eller examen inom socialt arbete.

Målgruppen kommer sannolikt att öka avsevärt de närmaste åren beroende på det höga inflödet av nya asylsökande. Detta innebär att även målgruppen för ett snabbspår för nyanlända med examen inom socialt arbete med all sannolikhet kommer att öka. Det finns anledning att betona vikten av att ett snabbspår kommer till stånd så snart som möjligt och att insatserna kan användas så tidigt som möjligt.

Syfte

Syftet med ett snabbspår för nyanlända är att ta tillvara och ge nyanlända akademiker med examen från tredje land inom socialt arbete en möjlighet att snabbt komma in i yrket. Detta skulle samtidigt underlätta den bristsituation som föreligger inom många av de yrken som socionomer kan arbeta inom i Sverige. Ett ytterligare syfte är att dessa nyanlända akademiker ska berika svensk arbetsmarknad kompetensmässigt.

Snabbspåren är ett gemensamt åtagande från arbetsmarknadens parter i samarbete med berörda myndigheter om snabbare vägar in på arbetsmarknaden för nyanlända som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas i Sverige.

¹ Med nyanländ avses här personer från tredje land som har beviljats uppehållstillstånd de senaste 36 månaderna.

Målgrupp

Primär målgrupp är personer som deltar i etableringsuppdraget och som har minst motsvarande kandidatexamen från tredje land inom ämnet socialt arbete eller närliggande ämne.

I målgruppen ingår också personer från tredje land som kommit hit inom de senaste 36 månaderna med en eftergymnasial utbildning minst motsvarande kandidatexamen från tredje land inom ämnesområdet socialt arbete. Övriga med utländsk utbildning med motsvarande utbildningsinriktning och utbildningslängd kan också komma i fråga. Identifiering kan ske genom:

- UHR:s bedömningsarbete
- Sfi/motsvarande verksamhet
- Arbetsförmedlingens kompetenskartläggning vid inskrivning på Arbetsförmedlingen
- Korta Vägen eller motsvarande arbetsmarknadsutbildning

Utbildningskrav

Vid utbildning från tredje land (utanför EES-området) nämns i SOSFS 2014:7 att följande ska anses uppfyllt för att utbildningen ska anses likvärdig:

1. utbildningen till sin längd, sin nivå och sitt innehåll motsvarar svensk socionomexamen eller någon annan relevant examen
2. för yrket nödvändiga kunskaper i svenska, danska eller norska språket, och
3. för yrket nödvändiga kunskaper om svenska författningar ².

Dessutom behöver personen nödvändiga kunskaper i svenska språket motsvarande svenska/svenska som andraspråk ³.

För att uppnå dessa krav är en utgångspunkt den behörighetsreglering (SOSFS 2014:7) som avser arbete med myndighetsutövning avseende barn och unga. Den anger att den som arbetar inom det området ska:

”ha avlagt socionomexamen eller ha en kandidatexamen enligt bilaga 2 i högskoleförordningen (1993:100), eller motsvarande äldre examen, som innefattar områdena

1. socialt arbete motsvarande minst 90 högskolepoäng,
2. juridik motsvarande minst 30 högskolepoäng,
3. psykologi motsvarande minst 30 högskolepoäng, och
4. samhällsvetenskap motsvarande minst 15 högskolepoäng.”³

Om personen inte har en socionomexamen ska ovanstående grundkrav uppfyllas. Bedömningen är att det framförallt är moment 2 och 4 som saknas om man har en utländsk examen inom området socialt arbete.

Följande kursmoment är avgörande för att uppnå ovanstående krav:

- Juridik i socialt arbete (socialrätt), 15 högskolepoäng
- Samhällskunskap/socialpolitik/välfärdsstatens framväxt, 7,5 högskolepoäng
- Utredningsmetodik, analys, bedömning, handläggning och dokumentation, 7,5 högskolepoäng

det vill säga 30 högskolepoäng sammanlagt.

² 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård.

³ 3 kap. 1§ SOSFS 2014:7

Snabbspårets utformning

Snabbspår för nyanlända med examen inom socialt arbete är ett gemensamt åtagande för arbetsmarknadens parter som innebär att Arbetsförmedlingens olika insatser kan användas och göras parallellt t.ex. yrkeskompetensbedömning, yrkessvenska och kompletterande arbetsmarknadsutbildningar. Målsättningen är att arbetssökande med utbildning och/eller erfarenhet erhåller den kompletteringsutbildning som behövs för att bli anställningsbar.

Tiden före etableringsperioden/snabbspåret - asylperioden

Då asyltiden förväntas dra ut på tiden är det viktigt att den asylsökande redan under denna period kan ta del av information om vägen mot anställning, t.ex. att UHR har i uppdrag att bedöma utländsk akademisk examen. Idealt är att ansökan skickas in till berörda myndigheter redan under asyltiden i syfte att korta ledtider. Det är önskvärt att den arbetssökande redan under detta steg har fått ett utlåtande från UHR där den utländska utbildningen har bedömts. Träning i svenska språket inleds.

UHR, som har i uppdrag att bedöma utländska examina, kan lämna ut personuppgifter till Arbetsförmedlingen om den enskilda samtycker till detta ⁴. Översättning av examenshandlingar sker vid behov.

Sammanfattning av insatser från UHR

- Snabbbehandling av bedömning av ansökningar om utländsk utbildning för dem som ska antas till snabbspår
- Hantering av samtycke i enlighet med personuppgiftslagen (PUL)

Etableringsperioden

När personen fått uppehållstillstånd och kommunplacering skrivs personen in på Arbetsförmedlingen. Kartläggning och matchning mot yrkessvenska görs i det här skedet. Även förberedande utbildning som Arbetsförmedlingen upphandlar bör kunna genomföras under denna första del av etableringsfasen. Här är det avgörande att Arbetsförmedlingen arbetar aktivt för att förkorta ledtider för den här gruppen från uppehållstillstånd, inskrivning och etableringsplan till antagning till snabbspår.

Snabbspårets tre delar

Snabbspåret består av en kombination av praktik och kompletteringsutbildning och yrkessvenska och sfi. Först sker en auskultationsperiod inom ramen för en arbetsmarknadsutbildning med etableringsersättning eller aktivitetsstöd, därefter kompletteringsutbildning och slutligen en anvisad praktikperiod med en yrkeskompetensbedömning gjord på arbetsplatsen. Även under praktikperioden erhåller deltagaren etableringsersättning eller aktivitetsstöd.

1. Auskultation

Med auskultation menas att direkt studera yrkesutövning i utbildningssyfte – dvs. en inledande orientering i det sociala arbetets innehåll och form. I praktiken handlar det om att gå bredvid en yrkeskunnig person. Auskultationen sker genom att auskultanten tilldelas handledare och får möjlighet att se yrkets olika delar.

För att snabbt få känsla för yrket samt aktivera inläringen av yrkessvenska inleds snabbspåret – efter att en viss nivå i svenska har uppnåtts (sfi D) – med auskultation på två till tre veckor i kombination med studier i yrkessvenska på en arbetsplats med utsedd handledare. Möjligen kan det handla om en handledare som även kan modersmålet. Arbetsförmedlingen ansvarar för matchning mot auskultationsplatser i nära samarbete med arbetsgivare och fackförbund. Som tidigare nämnts erhåller den arbetssökande etableringsersättning eller aktivitetsstöd.

⁴ Samtycke. 1§ Att sekretess till skydd för en enskild inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan enskild eller till en myndighet, om den enskilde samtycker till det, följer av 12 kap. och gäller med de begränsningar som anges där. (Offentlighets- och Sekretesslagen (2009:400))

2. Kompletteringsutbildning

Därefter kommer en kompletteringsutbildning vid lärosäte som idag anordnar socionomutbildning. Utbildningen är på max sex månader på heltid och ska av lärosätet kunna tillgodoräknas till 30 högskolepoäng⁵ (hp) i syfte att komplettera utländsk utbildning inom socialt arbete eller närliggande ämne till kunskaper motsvarande en svensk examen inom socialt arbete.

Kompletteringsutbildningen omfattar följande kurser:

- Juridik i socialt arbete (socialrätt), motsvarande 15 hp
- Samhällskunskap/socialpolitik/välfärdsstatens framväxt, motsvarande 7,5 hp
- Utredningsmetodik, analys, bedömning, handläggning och dokumentation, motsvarande 7,5 hp.

Sammanlagt motsvarande 30 högskolepoäng.

Utbildningsintyg ska kunna erhållas i efterhand vid godkända utbildningsmoment.

I ett första skede väljs lärosäten där det finns många potentiella deltagare och auskultations- och praktikplatser. Inledningsvis planeras 25 platser per termin på vart och ett av lärosätena för deltagare i snabbspåret. Antalet starter och utbildningsorter kan utökas vid behov.

3. Praktikperiod

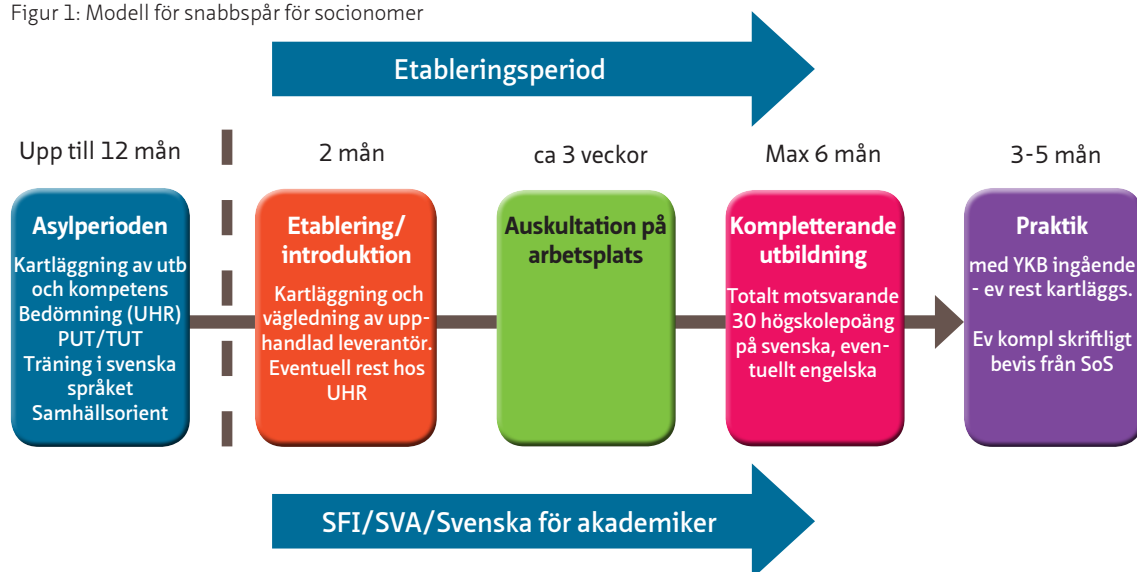
Praktikperioden utgör tre till fem månader och görs på en arbetsplats med utsedd handledare. Praktiken kan kombineras med målgruppsanpassad yrkessvenska utifrån individuella behov. Personen erhåller etableringsersättning eller aktivitetsstöd. Till skillnad från auskultationsperioden har deltagarna nu kompletterat sin utbildning till motsvarande svensk examen inom socialt arbete. Därmed finns förutsättningar för att praktisera mer självständigt under vägledning av handledare. I praktikperioden ingår en bedömning av yrkeskompetens⁶.

Efter praktikperioden *kan*, vid ansökan, en bedömning göras av Socialstyrelsen (SOSFS 2014:7) för att full behörighet även för att myndighetsutövning mot barn och unga, ska uppnås.

Lokal partssamverkan

Fackliga organisationer kommer att ha en fortsatt samverkan med enskilda huvudmän för att skapa goda förutsättningar för dem som är involverade i snabbspåret, såväl nyanlända som handledare.

Figur 1: Modell för snabbspår för socionomer

⁵ 30 högskolepoäng motsvarar 20 veckor.

⁶ Ekonomiskt stöd i form av merkostnadsersättning får lämnas till den som anordnar yrkeskompetensbedömning, enligt förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Insatser från parterna

- Tillsammans med Arbetsförmedlingen skapa strukturer och verka för regionalt samarbete.
- Sprida information till parternas medlemmar om snabbspår för nyanlända med examen inom socialt arbete.
- Verka för att auskultations- och praktikplatser samt handledare finns tillgängliga.

Sammanfattning av insatser från Arbetsförmedlingen

- Information och tolkservice
- Erbjuder utbildning i svenska för akademiker
- Kartläggning och matchning till snabbspåren
- Merkostnadsersättning för yrkeskompetensbedömning
- Anskaffa kompletteringsutbildningar vid lärosäten som idag anordnar socionomutbildning.
- Matchning mot auskultations- och praktikplatser i nära samarbete med arbetsgivare och fackförbund.
- Uppföljning och utvärdering av snabbspår för nyanlända med examen inom socialt arbete.
- Arbetsförmedlingen ansvarar även för att kompletteringsutbildningen som lärosätena tillhandahåller uppfyller krav på komplettering för att få kunskaper som motsvarar en svensk examen inom socialt arbete.